

‘Erfrecht is een klein wereldje’

EPN

De Vereniging Estate Planners in het Notariaat (EPN) en de Vereniging Erfrecht Advocaten Nederland (VEAN) organiseren 20 september voor het eerst samen een congres over vijftien jaar nieuw erfrecht. Voor voorzitters Bep Bergman (EPN) en Katelijne van Barneveld (VEAN) is de samenwerking vanzelfsprekend. ‘Als je elkaar beter begrijpt, profiteert de cliënt daar ook van.’

| TEKST Peter Steeman

Waarom is het belangrijk dat erfrechtadvocaten en estate planners in het notariaat naar elkaar luisteren? Bergman: ‘We hebben behoefte aan kennis over en weer. De invalshoeken verschillen van elkaar. Voor notarissen is het bijvoorbeeld belangrijk te begrijpen hoe een geschil ontstaat. Wanneer een kind wordt onterfd, zet de notaris de reden voor de onterving meestal niet in het testament. De aandacht voor de emotionele kant is er wel, maar we schrijven het niet op. Terwijl juist die achterliggende reden voor de onterfde persoon heel belangrijk is. Als die persoon inzicht krijgt in de reden voor onterving is de kans op begrip en of draagvlak daarvoor groter en wordt minder snel de gang naar de rechter gemaakt. Ik zie het in ons kantoor, waar een aantal van onze cliënten een agrarische onderneming hebben. Het kind dat de onderneming tegen gunstige voorwaarden heeft overgenomen, wordt vaak onterfd zodat het overige vermogen toevalt aan de overige kinderen. Maar zo’n onterving zonder toe-

‘Ik vind die erfrechtwet in sommige opzichten ook wel betuttelend’

lichting komt heel hard aan. Een toelichting bevordert de gelijkwaardigheid van erfgenamen.’

Van Barneveld: ‘Ook voor erfrechtadvocaten is het goed om meer van de notaris te begrijpen. We zijn van huis uit de probleemoplossers, die zoeken naar juridische oplossingen. Dat is ook de perceptie van de cliënt: als ik er bij de notaris in beginsel niet uitkom, ga ik naar de advocaat en krijg ik mijn gelijk. Terwijl het juist in een erfrechtzaak belangrijk is dat je begrip voor elkaar hebt. Er wordt vaak om emotionele redenen geprocedeerd. Soms gaat het over miscommunicatie, intenties die volgens een cliënt niet goed verwoord zijn. Als dan een brief van een advocaat binnenkomt, gaan de haren van de notaris overeind staan. In een erfrechtzaak moet je er als advocaat niet keihard ingaan. Dan richt je alleen maar schade aan. Als je elkaar beter begrijpt, profiteert de cliënt daarvan.’

WENS

Met dit gezamenlijke congres gaat een lang gekoesterde wens van beide voorzitters in vervulling. Van Barneveld: ‘Vijf jaar geleden kwam ik Bep voor het eerst tegen. Erfrecht is een klein wereldje. Ze kwam naar ons eerste congres. We hadden meteen een klik. De plannen om samen wat te gaan ondernemen, waren er al heel snel. Nu is het zover. We willen hiermee de samenwerking tussen notariaat en

advocatuur bevorderen, maar onze ambities gaan verder. We hopen dat met dit congres een maatschappelijke discussie ontstaat die ook de politiek bereikt, zodat de erfwet zich blijft ontwikkelen.’

Het heden, verleden en de toekomst van vijftien jaar erfrecht staat centraal tijdens het congres. ‘We maken de balans op’, aldus Bergman. ‘Wat heeft het gebracht en wat kan er beter? Missen we nog iets in de wet? Is de wettelijke legitieme portie nog wel gewenst? In Nederland kun je een kind niet onterven zonder dat het kind recht heeft op een bedrag uit de erfenis. Wat vinden we daarvan? Daar moeten we over nadenken.’

Zelf is ze positief over wat de erfrechtwet heeft gebracht. ‘We kunnen cliënten veel beter helpen, omdat de wet meer ruimte en creativiteit biedt. Bijna alles kan en mag. Door die vrijheid, gecombineerd met de aandacht voor het nieuwe erfrecht en maatschappelijke ontwikkelingen is het aantal testamenten explosief toegenomen.’

PATCHWORK

Van Barneveld is blij met de nieuwe erfrechtwet, maar ziet ook een keerzijde. ‘Ik vind die erfrechtwet in sommige opzichten ook wel betuttelend. De langstlevende krijgt bijvoorbeeld meer rechten. Dat kan een probleem worden als in een “patchwork family” de tweede vrouw van pa een stuk jonger is. In zo’n geval krijgen de kinderen een niet-opeisbare vordering op de nieuwe liefde van pa. Maar die vordering is (net als de niet-opeisbare legitieme portie) een wassen neus als de nieuwe liefde van pa niet veel ouder is dan zichzelf. Omdat mensen meer eigen keuzes maken, worden ook vaker kinderen onterfd. Wanneer in een gezin met meerdere kinderen een kind onterfd wordt, heeft het onterfde kind het recht om informatie op te vragen. Dat leidt in de praktijk tot heel nare procedures. Het kind dat de laatste jaren voor de langstlevende ouder heeft gezorgd, moet ineens allerlei informatie verstrekken aan het onterfde kind dat soms al jaren geen contact meer had met zijn ouders. Soms is het beter het kind dat je wilt onterven een legaat te geven van iets dat hij liever niet heeft, dan hem te onterven zodat hij niet al die rechten heeft.’ ■